

SAOPŠTENJE ZA JAVNOST 26.08. 2024. GODINE

SAOPŠTENJE DIREKTORA UPRAVE ZA STATISTIKU POVODOM NATPISA U MEDIJIMA

Povodom natpisa u medijima, koji su se prethodnih dana mogli čuti, a koji nijesu argumentovani, kao direktor Uprave za statistiku u obavezi sam da javnosti iznesem niz činjenica, koje potvrđuju da Uprava za statistiku svoj posao radi profesionalno i isključivo u skladu sa zakonom i principima zvanične statistike:

1. Uprava za statistiku ne krši zakon.

Objavljivanje rezultata popisa definisano je članom 30 Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova ("Službeni list Crne Gore", br. 140/22 od 16.12.2022, 105/23 od 28.11.2023). Istim je predviđeno, da će konačne rezultate, Uprava za statistiku, objaviti prema Godišnjem planu zvanične statistike i Kalendaru objavljivanja statističkih podataka. Navedenim dokumentima je definisano da će se Saopštenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godine, objavljivati sukcesivno u drugoj polovini 2024. godine, nakon unosa, obrade i kontrole podataka.

Dakle, nije prekršen zakon jer druga polovina 2024. godine traje još četiri mjeseca i nijednim saopštenjem niti izjavom Uprava za statistiku nije precizirala datum objave niti isti komunicirala u javnosti.

2. Uprava za statistiku sprovodi sve aktivnosti predviđene Zakonom o popisu, i u toku su aktivnosti definisane članovima 26a i 26b istog, a koji je usvojila Skupština Crne Gore novembra 2023. godine.

Zakon o popisu dao je Upravi za statistiku legitimitet da priprema i sprovodi sve aktivnosti vezane za pripremu i sprovođenje popisa. Istim je predviđena obaveza da Uprava za statistiku obezbijedi građanima Crne Gore mogućnost provjere svojih podataka iz popisa koji se odnose na etničko kulturološke karakteristike. Realizacija ove aktivnosti je predviđala sprovođenje dvije nezavisne tenderske procedure, od kojih je prva pokrenuta tokom februara 2023. godine, kada je raspisan prvi tender za izradu **specijalnog softvera za provjeru navedenih podataka**. Nakon tri neuspjela tendera, iz četvrtog pokušaja isti je uspješno završen i za rezultat imamo izrađen softver.

Primjena izrađenog softvera zakonom je uslovljena revizijom koda što je iziskivalo raspisivanje novog tendera. Kako i ovaj tender prvim raspisivanjem nije bio uspješan, bilo je nužno njegovo ponavljanje. Konačnu informaciju o ishodu drugog po redu raspisanog tendera za reviziju koda softvera ćemo imati sutra i o tome ćemo javnost informisati kao i uvijek do sada, pravovremeno i transparentno.

Dakle, shodno navedenom, odgovornost Uprave za statistiku je upravo dosljedno sprovođenje Zakona o popisu, a neuspjeli tenderi se ne mogu pripisivati neizvršavanjem obaveza ove institucije.

3. U konačnom, Uprava za statistiku je shodno svojoj odgovornosti obezbijedila sve uslove za potpunu realizaciju Sporazuma o uslovima za održavanje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova koji su potpisali Vlada Crne Gore, političke partije i nacionalni savjeti/vijeća.

Shodno navedenom Sporazumu, Uprava je obezbijedila uslove koji omogućavaju sprovođenje svih zahtijevanih kontrola unešenih podataka od strane, sporazumom navedenih aktera - političkih partija nacionalnih vijeća/savjeta. Ono što slijedi je imenovanje lica koja će vršiti kontrolu, što je obaveza navedenih aktera.

4. Kontrola podataka popisa uparivanjem sa registrima MUP-a.

Dodatno, podsjećamo javnost, da je zakonom o popisu predviđena mogućnost kontrole podataka popisa na način uparivanja istih sa raspoloživim administrativnim registrima. U tom smislu, a na zahtjev opozicije, usvojene su izmjene seta zakona kojima se Upravi za statistiku obezbjeđuje pristup registrima MUP-a, koje bi omogućile dodatne provjere podataka popisa.

Uparivanje podataka sa raspoloživim administrativnim registrima umnogome je završena, ali ne i sa podacima Centralnog registra stanovništva MUP-a iz razloga tehničke prirode. Vjerujemo da će se kroz aktivnu komunikaciju sa MUP-om u skorije vrijeme ukloniti i obezbijediti preostala kontrola.

5. Poštovanje svih evropskih standarda u pripremama rezultata zvanične statistike, a time i popisa.

Uprava za statistiku je dio evropske statističke zajednice, i poštuje sva načela Kodeksa evropske prakse sa akcentom na kvalitet podataka uz poštovanje principa nezavisnosti i profesionalnosti u svom radu, što je istaknuto u odgovoru direktorice EUROSTAT-a na dopis MONSTAT-a ([Uprava za statistiku Crne Gore - MONSTAT](#)), da je od ključne važnosti da Uprava za statistiku izvrši ovaj važan statistički zadatak na profesionalan i nezavisan način.

6. Primjeri objave podataka popisa u drugim državama.

Obrada podataka popisa ne zavisi od veličine populacije države. Sva pravila kontrole jednako se primjenjuju bez obzira na veličinu populacije.

Kao primjer navodimo slučaj Hrvatske, koja je popis sprovodila prikupljajući podatke preko interneta i putem lap topova tokom novembra 2021. godine, a podatke je objavila nakon 10 mjeseci – septembra 2022. godine. Dalje, sličan primjer je imala i Sjeverna Makedonija koja je takođe prikupljala podatke uz pomoć laptopova, uz korišćenje registara za obradu podataka (bez unosa). Obrada je trajala 6 mjeseci, a u Albaniji 7 mjeseci.

Dodatno, evropska regulativa predviđa da se podaci popisa iz zemalja članica EU dostavljaju 27 mjeseci nakon referentne godine.

Dakle, proces obrade podataka nije jednostavan posao i puko prebrojavanje popisnih listića, već daleko složenija obrada podataka koja se sprovodi nad prikupljenim podacima, pri čemu se akcenat daje profesionalnim standardnim procedurama obrade podataka zvanične statistike.

Na osnovu gore navedenog može se zaključiti da nema osnova za tvrdnje prenešene u medijima, a koje se odnose na nepoštovanje zakona ili izbjegavanje bilo kakvih obaveza koje Uprava za statistiku ima u procesu sprovođenja ove statističke akcije, već upravo suprotno, **Uprava za statistiku svoj posao radi profesionalno u skladu sa zakonom i principima zvanične statistike.**

Dakle, kada se ispune i dva poslednja preduslova za objavu konačnih rezultata popisa, a to su funkcionalan softver kojim se daje mogućnost građanima da provjere svoje podatke o etničko kulturološkim pitanjima, i kada se izvrši uparivanje podataka sa registrima MUP-a, kao poslednji kontrolni mehanizam, steći će se uslovi za objavljivanje konačnih rezultata popisa. Sagledavajući faze realizacije, vremenski okvir koji je neophodan za potpunu realizaciju pomenutih aktivnosti i definisani period objave podataka, zaočekivati je da rezultate objavimo u prvoj polovini oktobra.